Oskarshamns kommun

Styrande dokument

Riktlinjer för serverings-, provsmaknings- och gårdsförsäljningstillstånd

Riktlinje

Ansvarig för dokumentet: Samhällsbyggnadskontoret
Omfattar: Tillståndshavare i Oskarshamns kommun
Informationsklass: Öppen
Publicering: Författningssamling
Beslutsinstans: Samhällsbyggnadsnämnden
Fastställd: 2021-08-13, § 98 SBN 2021
Reviderad: 2026-10-13, § 132 SBN 2026/000561-1
Gäller från och med: 2026-10-13
Giltighetstid: Mandatperiod
Ersätter: 2025-10-14 § 137 SBN 2025/000933-7
Diarienummer: SBN 2026/000561-1

Innehåll

Ett tryggt och trevligt Oskarshamn **5**
Lagar och regler som påverkar riktlinjerna 5
1. Inledning **6**
1.1 Syfte 6
1.2 Samhällsbyggnadsnämndens mål med riktlinjerna 6
1.3 Kommunala styrdokument och lokala ambitioner 6
2. Serveringstillstånd **7**
2.1 Allmänt om serveringstillstånd 7
2.2 Personlig och ekonomisk lämplighet 8
2.3 Finansiering 8
2.4 Kunskapsprov 9
2.5 Serveringslokalen 10
2.6 Ansvarsfull alkoholservering 10
2.7 Barnperspektiv 11
2.8 Ordning och nykterhet 12
2.9 Alkoholpolitiska olägenheter 13
2.10 Serveringstider 14
2.11 Uteserveringar 15
2.12 Gemensamt serveringsutrymme 16
2.13 Cateringtillstånd 16
2.14 Tillfälliga serveringstillstånd 17
2.15 Villkor vid serveringstillstånd 18
2.16 Handläggning och remissförfarande 18
3. Provsmakning **20**
Rättslig utgångspunkt 20
Samhällsbyggnadsnämndens bedömning 20
Riktlinjer 20
4. Gårdsförsäljning **21**
Rättslig utgångspunkt 21
Samhällsbyggnadsnämndens bedömning 21
Riktlinjer 21
5. Tillsyn **22**
5.1 Syfte med tillsyn 22
5.2 Tillsynens genomförande 22
5.3 Samverkan och tillsynsplan 23
6. Avgifter **24**

6.1 Allmänt om avgifter 24
7. Handläggning och service 25
Samhällsbyggnadsnämndens bedömning 25
Riktlinjer 25
8. Likabehandling och diskriminering 26
Rättslig utgångspunkt 26
Samhällsbyggnadsnämndens bedömning 26
Riktlinjer 26
9. Uppföljning och revidering 27
Samhällsbyggnadsnämndens bedömning 27
Riktlinjer 27

Ett tryggt och trevligt Oskarshamn

Oskarshamns kommun ska vara en trygg, attraktiv och välkomnande kommun för invånare, besökare och näringsidkare. Restaurang- och besöksnäringen är en viktig del av kommunens utveckling och bidrar till ett levande centrum, ett rikt kulturliv och en attraktiv besöksdestination.

Samtidigt ska alkoholservering ske med hänsyn till folkhälsa, trygghet och ordning. Alkohollagen är en skyddslagstiftning vars syfte är att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar.

Oskarshamns kommun vill samtidigt skapa goda förutsättningar för restaurangnäring, besöksnäring och lokala producenter att utvecklas i hela kommunen. En levande restaurang- och besöksnäring bidrar till attraktiva livsmiljöer, ökad sysselsättning och ett starkare lokalt näringsliv. Detta ska ske i balans med alkohollagens skyddssyfte och kommunens ansvar för folkhälsa, trygghet och säkerhet.

Lagar och regler som påverkar riktlinjerna

Handläggningen av serveringstillstånd och tillsynen av alkoholservering styrs av alkohollagen och angränsande lagar och förordningar.

Alkohollagen tolkas i första hand av förvaltningsdomstolarna och i andra hand av Folkhälsomyndigheten. Länsstyrelsen utövar tillsyn över kommunen, men ger även kommunen råd och stöd i frågor som rör tolkning av alkohollagen.

Kommunen är skyldig att ha riktlinjer för alkoholservering i kommunen, som visar hur bestämmelserna tillämpas. Riktlinjerna måste stämma överens med rådande lagar och regler. Dessutom måste riktlinjerna ta hänsyn till övriga styrdokument i Oskarshamns kommun, samt till nationella strategier och program.

1. Inledning

1.1 Syfte

Dessa riktlinjer beskriver hur Oskarshamns kommun tillämpar alkohollagen vid prövning och tillsyn av serverings-, provsmaknings- och gårdsförsäljningstillstånd.

Riktlinjerna ska bidra till en rättssäker, likvärdig och förutsägbar handläggning samt ge vägledning till sökande, tillståndshavare och allmänhet.

1.2 Samhällsbyggnadsnämndens mål med riktlinjerna

Alkoholservering, provsmakning och gårdsförsäljning ska ske under ansvarsfulla former och bidra till ett tryggt, attraktivt och levande Oskarshamn.

Nämnden vill bidra till att minska alkoholens skadeverkningar, främja trygghet och god folkhälsa samt säkerställa att endast seriösa och lämpliga aktörer beviljas tillstånd.

1.3 Kommunala styrdokument och lokala ambitioner

Oskarshamns kommuns riktlinjer för serverings-, provsmaknings- och gårdsförsäljningstillstånd ska tillämpas i enlighet med alkohollagen och övrig relevant lagstiftning. Riktlinjerna ska även beakta kommunens styrande dokument och långsiktiga utvecklingsmål.

Särskilt relevanta är Oskarshamns kommuns översiktsplan och de hållbara utvecklingsstrategier som kommunfullmäktige har beslutat om. Av särskild betydelse för dessa riktlinjer är utvecklingsstrategierna *Vi är barnens Oskarshamn*, *Vi vill stärka kommunens identitet och livsmiljö – ett gott liv* samt *Skapa goda lägen för företagsamhet – ett klimat att växa i*.

Riktlinjerna ska bidra till att:

- stärka kommunens identitet och livsmiljö,
- skapa goda förutsättningar för företagande, besöksnäring och lokala producenter,
- främja god folkhälsa,
- värna trygghet och säkerhet,
- ta hänsyn till barn och ungas uppväxtvillkor.

Vid prövning av tillstånd ska alkohollagens skyddssyfte alltid vara vägledande. Samtidigt ser kommunen positivt på verksamheter som bidrar till ett levande näringsliv, ökad attraktionskraft och utveckling i hela kommunen när detta kan ske utan negativa konsekvenser för folkhälsan.

2. Serveringstillstånd

2.1 Allmänt om serveringstillstånd

Rättslig utgångspunkt

Servering av alkoholdrycker får endast bedrivas av den som har serveringstillstånd eller annan laglig rätt enligt alkohollagen. Bestämmelser om serveringstillstånd finns huvudsakligen i 8 kap. alkohollagen (2010:1622).

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Serveringstillstånd är en viktig förutsättning för ett levande restaurang- och nöjesliv. Samtidigt är alkohollagen en skyddslagstiftning vars syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Vid tillståndsprövningen ska därför folkhälsopolitiska hänsyn väga tyngre än näringspolitiska intressen.

Varje ansökan prövas individuellt utifrån alkohollagens krav och omständigheterna i det enskilda fallet.

Riktlinjer

- Ansökan om serveringstillstånd prövas enligt alkohollagen och dessa riktlinjer.
- Samhällsbyggnadsnämnden ska verka för en rättssäker, effektiv och likvärdig handläggning.
- Sökanden ska ges tydlig information om vilka krav som gäller för att serveringstillstånd ska kunna beviljas

2.2 Personlig och ekonomisk lämplighet

Rättslig utgångspunkt

Serveringstillstånd får endast beviljas den som med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden bedöms vara lämplig att bedriva verksamheten.[1]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kommunen ska säkerställa att serveringstillstånd endast beviljas sökande som uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Bedömningen omfattar både sökanden och personer med betydande inflytande över verksamheten.

Vid prövningen kan uppgifter inhämtas från bland annat Polismyndigheten, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Riktlinjer

- Sökanden ska vara personligt lämplig att bedriva verksamheten.
- Sökanden ska visa ekonomisk skötsamhet och kunna fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna.
- Personer med betydande inflytande över verksamheten omfattas av lämplighetsprövningen.
- Allvarliga eller återkommande brister avseende laglydnad, skatter eller avgifter kan påverka möjligheten att beviljas serveringstillstånd.

2.3 Finansiering

Rättslig utgångspunkt

Den som ansöker om serveringstillstånd ska kunna redovisa hur verksamheten har finansierats och visa att kapitalets ursprung är känt och lagligt.[2]

[1] 8 kap. 12 § alkohollagen (2010:1622)
[2] 8 kap. 12 § alkohollagen (2010:1622) samt prop. 2009/10:125 s. 105–108.

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kommunen ska kunna bedöma att verksamheten finansieras på ett lagligt och transparent sätt. Sökanden ska därför kunna redovisa finansieringens ursprung och styrka uppgifterna med relevanta handlingar. Om finansieringen inte kan klarläggas eller om det finns oklarheter kring kapitalets ursprung kan det påverka bedömningen av sökandens lämplighet.

Riktlinjer

- Finansieringen av verksamheten ska kunna redovisas och styrkas.
- Sökanden ska på begäran lämna de handlingar som behövs för kommunens prövning.
- Lån, investeringar och andra tillskott ska kunna verifieras.
- Om finansieringen inte kan klarläggas kan ansökan avslås.

2.4 Kunskapsprov

Rättslig utgångspunkt

Den som ansöker om serveringstillstånd ska som huvudregel visa att han eller hon har tillräckliga kunskaper om alkohollagstiftningen genom att avlägga Folkhälsomyndighetens kunskapsprov.[3]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kunskapsprovet är en viktig del av lämplighetsprövningen och ska säkerställa att tillståndshavaren har de kunskaper som krävs för att bedriva verksamheten i enlighet med alkohollagen.

Riktlinjer

Den som ansvarar för verksamheten ska ha tillräckliga kunskaper om alkohollagstiftningen.

- Kunskaperna ska normalt styrkas genom godkänt kunskapsprov.
- Undantag från kunskapsprovet kan medges i de fall som anges i lagstiftningen.
- Kommunen följer Folkhälsomyndighetens regler för kunskapsprovet.

[3] 8 kap. 12 § alkohollagen (2010:1622) samt Folkhälsomyndighetens föreskrifter om kunskapsprov.

2.5 Serveringslokalen

Rättslig utgångspunkt

För att serveringstillstånd ska kunna beviljas ska serveringsstället uppfylla alkohollagens krav på lämplighet. Lokalen ska vara överblickbar och möjlig att kontrollera ur ordnings- och tillsynssynpunkt.[4]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Serveringslokalen ska vara utformad så att ordning, säkerhet och tillsyn kan säkerställas. Lokalen ska vara lämplig för sitt ändamål och ge personalen möjlighet att ha kontroll över serveringsytorna.

Vid prövningen beaktar kommunen bland annat lokalens utformning, överblickbarhet, tillgänglighet och brandskydd.

Riktlinjer

- Serveringslokalen ska vara lämplig för sitt ändamål.
- Serveringsytorna ska vara tydligt avgränsade.
- Lokalen ska vara överblickbar för personalen.
- Nödvändiga tillstånd och godkännanden enligt annan lagstiftning ska finnas.
- Lokalen ska vara lämplig ur ordnings- och säkerhetssynpunkt.

2.6 Ansvarsfull alkoholservering

Rättslig utgångspunkt

Den som bedriver alkoholservering ansvarar för att verksamheten sker i enlighet med alkohollagens bestämmelser om ordning, nykterhet och skydd för barn och unga.[5]

[4] 8 kap. 15 § alkohollagen (2010:1622)
[5] 3 kap. 5 § samt 8 kap. 20 § alkohollagen (2010:1622)

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Ansvarsfull alkoholservering är en viktig förutsättning för att minska alkoholrelaterade skador och skapa en trygg restaurangmiljö. Kommunen ser positivt på utbildning och förebyggande arbete som motverkar överservering, servering till minderåriga och andra överträdelser av alkohollagen.

Riktlinjer

- Tillståndshavaren ansvarar för att alkohollagens bestämmelser följs.
- Personalen ska ha kunskap om reglerna för alkoholservering.
- Servering till minderåriga eller märkbart påverkade personer får inte förekomma.
- Verksamheten ska bedrivas så att ordning och nykterhet upprätthålls.
- Kommunen kan inom ramen för sitt förebyggande arbete erbjuda information och utbildning.

2.7 Barnperspektiv

Rättslig utgångspunkt

Barn och unga har enligt alkohollagen och FN:s barnkonvention rätt till särskilt skydd mot alkoholens skadeverkningar.

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Oskarshamns kommun ska i all tillståndsprövning och tillsyn beakta barn och ungas bästa. Detta ligger i linje med kommunens översiktsplan och utvecklingsstrategin *Vi är barnens Oskarshamn*.

Kommunen ska verka för att barn och unga skyddas från alkoholens medicinska, sociala och ekonomiska skadeverkningar.

Riktlinjer

- Barn och ungas bästa ska beaktas vid tillståndsprövning och tillsyn.
- Servering av alkohol får inte ske på ett sätt som riskerar att utsätta barn och unga för skada eller olägenhet.
- Särskild hänsyn ska tas till verksamheter som bedrivs i närheten av skolor, fritidsverksamheter eller andra miljöer där barn och unga regelbundet vistas.
- Kommunen ska arbeta förebyggande för att motverka att alkohol lämnas ut till minderåriga.
- Tillståndshavare ska aktivt motverka langning och annan otillåten hantering av alkoholdrycker.

2.8 Ordning och nykterhet

Rättslig utgångspunkt

Servering av alkoholdrycker ska ske med hänsyn till kraven på ordning och nykterhet. Alkoholservering får inte orsaka störningar eller leda till olägenheter för människors hälsa.[6]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Ordning och nykterhet är grundläggande förutsättningar för att serveringstillstånd ska kunna beviljas och behållas. Tillståndshavaren ansvarar för att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att överservering, servering till minderåriga och ordningsstörningar förebyggs.

Kommunen bedömer att verksamheten ska ha rutiner och arbetssätt som säkerställer en trygg och säker miljö för gäster, personal och omgivning.

[6] 3 kap. 5 § samt 8 kap. 20 § alkohollagen (2010:1622)

Riktlinjer

- Serveringen ska bedrivas så att ordning och nykterhet upprätthålls.
- Servering till minderåriga eller märkbart påverkade personer får inte förekomma.
- Tillståndshavaren ansvarar för att personalen har tillräckliga kunskaper om alkohollagstiftningen.
- Verksamheten ska bedrivas så att störningar för närboende och omgivningen begränsas.
- Brister i ordning och nykterhet kan påverka möjligheten att behålla serveringstillståndet.

2.9 Alkoholpolitiska olägenheter

Rättslig utgångspunkt

Serveringstillstånd får vägras om serveringen kan befaras medföra alkoholpolitiska olägenheter eller särskild risk för människors hälsa.[7]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Vid prövning av serveringstillstånd gör kommunen en samlad bedömning av verksamhetens lokalisering, inriktning och påverkan på omgivningen. Särskild hänsyn tas till risken för ordningsstörningar, otrygghet eller andra negativa konsekvenser för närboende och allmänhet.

Varje ansökan bedöms individuellt utifrån de förutsättningar som gäller för den aktuella verksamheten och platsen.

[7] 8 kap. 17 § alkohollagen (2010:1622)

Riktlinjer

- Risken för alkoholpolitiska olägenheter ska beaktas vid prövningen av serveringstillstånd.
- Hänsyn ska tas till verksamhetens lokalisering och omgivning.
- Särskild hänsyn ska tas till risken för störningar, otrygghet och olägenheter för närboende.
- Kommunen kan avslå en ansökan om verksamheten bedöms medföra alkoholpolitiska olägenheter eller särskild risk för människors hälsa.
- Särskild hänsyn ska tas till närhet till skolor, fritidsgårdar och andra verksamheter för barn och ungdomar.

2.10 Serveringstider

Rättslig utgångspunkt

Kommunen beslutar om serveringstider enligt alkohollagen. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till ordning och nykterhet samt risken för störningar eller olägenheter för människors hälsa. Om kommunen inte beslutar om annat får servering av alkoholdrycker ske mellan klockan 11.00 och 01.00.[8]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Serveringstiderna har stor betydelse för ordning, trygghet och folkhälsa. Forskning och erfarenhet visar att sena serveringstider kan innebära en ökad risk för våld, ordningsstörningar och störningar för närboende.

Samtidigt är restaurang- och besöksnäringen en viktig del av kommunens attraktivitet och utveckling. Kommunen eftersträvar därför en balans mellan näringslivets behov och alkohollagens skyddssyfte.

Vid prövning av serveringstider görs en individuell bedömning där verksamhetens karaktär, lokalisering, målgrupp, tidigare erfarenheter samt yttranden från berörda myndigheter vägs samman.

[8] 8 kap. 19 § alkohollagen (2010:1622)

Riktlinjer

- Servering får normalt påbörjas tidigast klockan 11.00.
- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten kan normalt medges till klockan 02.00.
- Senare och tidigare serveringstider prövas restriktivt och endast efter särskild bedömning.
- Polismyndighetens yttrande ska särskilt beaktas vid ansökningar om utökade serveringstider.

2.11 Uteserveringar

Rättslig utgångspunkt

Serveringstillstånd ska avse ett bestämt och avgränsat serveringsutrymme. Uteserveringar ska vara utformade så att ordning, nykterhet och tillsyn kan säkerställas.[9]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Uteserveringar bidrar till ett levande centrum, en attraktiv besöksnäring och ett positivt stadsliv. Samtidigt innebär servering utomhus särskilda utmaningar när det gäller tillsyn, ordning, buller och hänsyn till omgivningen.

Vid bedömning av uteserveringar väger kommunen samman verksamhetens behov med hänsyn till närboende, trafiksäkerhet, tillgänglighet och allmän ordning.

Riktlinjer

- Uteserveringen ska vara tydligt avgränsad.
- Serveringsytan ska vara överblickbar för personalen.
- Uteserveringen ska normalt vara placerad i direkt anslutning till serveringsstället.
- Hänsyn ska tas till närboende och risken för störningar.
- Kommunen kan besluta om särskilda villkor avseende serveringstider eller ordningshållning.
- Uteservering kan medges kortare serveringstid än servering inomhus.

[9] 8 kap. 14 § alkohollagen (2010:1622)

2.12 Gemensamt serveringsutrymme

Rättslig utgångspunkt

Flera tillståndshavare kan under vissa förutsättningar använda ett gemensamt serveringsutrymme. Ansvarsförhållandena ska vara tydliga och alkohollagens krav på ordning, nykterhet och tillsyn ska kunna upprätthållas.[10]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Gemensamma serveringsutrymmen kan skapa goda förutsättningar för samverkan mellan olika verksamheter. För att ett sådant arrangemang ska fungera krävs dock att ansvarsfördelningen är tydlig och att verksamheten kan kontrolleras genom tillsyn.

Riktlinjer

- Ansvarsfördelningen mellan tillståndshavarna ska vara tydlig.
- Varje tillståndshavare ansvarar för sin egen servering.
- Serveringsytan ska vara tydligt definierad.
- Verksamheten ska vara möjlig att kontrollera vid tillsyn.
- Kommunen kan meddela särskilda villkor om det bedöms nödvändigt.

2.13 Cateringtillstånd

Rättslig utgångspunkt

Den som har stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap kan efter särskild prövning beviljas cateringtillstånd för servering vid olika tillfällen och lokaler.[11]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Cateringtillstånd ger möjlighet att servera alkoholdrycker vid exempelvis bröllop, företagsevenemang och andra slutna sällskap. Eftersom serveringen sker på olika platser är det viktigt att tillståndshavaren kan säkerställa att alkohollagens krav på ordning, nykterhet och tillsyn uppfylls vid varje serveringstillfälle.

---

[10] 8 kap. 14 § alkohollagen (2010:1622)
[11] 8 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622)

Riktlinjer

- Tillståndshavaren ansvarar för att alkohollagens bestämmelser följs vid varje serveringstillfälle.
- Serveringslokalen ska vara lämplig för sitt ändamål.
- Serveringen ska kunna bedrivas under ordnade former.
- Verksamheten ska vara tillgänglig för kommunens tillsyn.
- Kommunen kan begära de uppgifter som behövs för att bedöma serveringens förutsättningar.

2.14 Tillfälliga serveringstillstånd

Rättslig utgångspunkt

Serveringstillstånd kan meddelas för enstaka tillfällen eller tidsbegränsade arrangemang. Vid prövningen ska kommunen bedöma om serveringen kan ske i enlighet med alkohollagens krav på ordning, nykterhet och säkerhet.[12]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Tillfälliga serveringstillstånd kan bidra till ett levande kultur- och föreningsliv samt stärka besöksnäringen i Oskarshamns kommun.

Vid prövningen gör kommunen en samlad bedömning av arrangemangets omfattning, målgrupp, plats, säkerhetsarrangemang och risk för ordningsstörningar. Särskild hänsyn tas till möjligheten att upprätthålla ordning och nykterhet.

Riktlinjer

- Varje ansökan prövas individuellt.
- Arrangören ska visa att serveringen kan bedrivas på ett säkert och ansvarsfullt sätt.
- Serveringsytan ska vara tydligt avgränsad.
- Ansvarig person ska finnas utsedd för arrangemanget.
- Kommunen kan ställa särskilda villkor avseende exempelvis serveringstid, ordningshållning eller säkerhet.
- Tidigare erfarenheter av arrangören kan beaktas vid prövningen.

[12] 8 kap. alkohollagen (2010:1622)

2.15 Villkor vid serveringstillstånd

Rättslig utgångspunkt

Kommunen får meddela de villkor som behövs för att motverka alkoholpolitiska olägenheter eller säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med alkohollagen.[13]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Villkor är ett viktigt verktyg för att anpassa ett serveringstillstånd till verksamhetens förutsättningar och minska risken för ordningsstörningar eller andra olägenheter.

Villkor ska vara sakligt motiverade, proportionerliga och grundas på en individuell bedömning av verksamheten.

Riktlinjer

- Villkor ska vara tydliga och möjliga att följa upp.
- Villkor ska framgå av beslutet om serveringstillstånd.
- Kommunen kan meddela villkor om exempelvis serveringstider, ordningshållning eller uteservering.
- Efterlevnaden av villkor följs upp genom tillsyn.
- Villkor kan omprövas om verksamhetens förutsättningar förändras.

2.16 Handläggning och remissförfarande

Rättslig utgångspunkt

Kommunen ansvarar för prövning av ansökningar om serverings-, provsmaknings- och gårdsförsäljningstillstånd. Ärenden ska handläggas rättssäkert, objektivt och i enlighet med förvaltningslagens bestämmelser.[14]

[13] 8 kap. 17 § alkohollagen (2010:1622)
[14] 23 § förvaltningslagen (2017:900)

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kommunens ambition är att erbjuda en effektiv, rättssäker och serviceinriktad handläggning. En förutsättning för en skyndsam handläggning är att ansökan är komplett och att sökanden lämnar de uppgifter som behövs för prövningen.

I många ärenden behöver kommunen inhämta yttranden från andra myndigheter innan beslut kan fattas.

Riktlinjer

- Ansökningar ska vara kompletta för att kunna handläggas skyndsamt.
- Sökanden ansvarar för att lämna korrekta och fullständiga uppgifter.
- Kommunen kan inhämta yttranden från exempelvis Polismyndigheten, Räddningstjänsten, Skatteverket och andra berörda myndigheter.
- Varje ansökan prövas individuellt utifrån alkohollagen och omständigheterna i det enskilda fallet.
- Handläggningstiden kan påverkas av behovet av kompletteringar och remissyttranden.

3. Provsmakning

Rättslig utgångspunkt

Alkohollagen innehåller särskilda bestämmelser om provsmakning av alkoholdrycker. Provsmakning får endast bedrivas under de förutsättningar som anges i lagstiftningen.[15]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Provsmakning kan bidra till utvecklingen av besöksnäringen och ge besökare ökad kunskap om lokala produkter och tillverkningsmetoder. Verksamheten ska samtidigt bedrivas under ordnade former och i enlighet med alkohollagens bestämmelser.

Kommunen ser positivt på provsmakning som genomförs ansvarsfullt och med tydlig koppling till information om produkterna eller verksamheten.

Riktlinjer

- Provsmakning ska bedrivas i enlighet med alkohollagens bestämmelser.
- Ansvarig arrangör eller tillståndshavare ska finnas utsedd.
- Ordning och nykterhet ska kunna upprätthållas.
- Ålderskontroll ska genomföras när det behövs.
- Verksamheten ska vara tillgänglig för kommunens tillsyn.

[15] 8 kap. 6–7 §§ alkohollagen (2010:1622)

4. Gårdsförsäljning

Rättslig utgångspunkt

Gårdsförsäljning regleras i alkohollagen och innebär att vissa tillverkare av alkoholdrycker under särskilda förutsättningar får sälja egenproducerade alkoholdrycker direkt till besökare. Försäljningen ska ske i enlighet med de krav som anges i lagstiftningen.[16]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Gårdsförsäljning kan bidra till utvecklingen av den lokala besöksnäringen och skapa möjligheter för småskaliga producenter att utveckla sina verksamheter.

Försäljningen ska vara en del av ett besöksarrangemang och genomföras på ett sätt som är förenligt med alkohollagens skyddssyfte. Kommunen ska säkerställa att verksamheten uppfyller lagens krav och att försäljningen sker under ordnade former.

Riktlinjer

- Sökanden ska uppfylla alkohollagens krav för gårdsförsäljning.
- Försäljningen ska ha koppling till verksamhetens egen produktion.
- Besöksarrangemang ska genomföras enligt lagstiftningens krav.
- Ålderskontroll ska genomföras när det behövs.
- Försäljning till minderåriga eller märkbart påverkade personer får inte förekomma.

[16] Alkohollagen (2010:1622), bestämmelser om gårdsförsäljning.

5. Tillsyn

5.1 Syfte med tillsyn

Rättslig utgångspunkt

Kommunen ansvarar för tillsyn över serverings-, provsmaknings- och gårdsförsäljningstillstånd enligt alkohollagen.[17]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kommunen eftersträvar en tillsyn som är rättssäker, likvärdig, riskbaserad och förebyggande. Information, dialog och vägledning är viktiga delar av tillsynsarbetet.

Riktlinjer

- Tillsynen ska bedrivas enligt alkohollagens bestämmelser.
- Tillsynen ska vara rättssäker, likvärdig och riskbaserad.
- Information och dialog ska vara en naturlig del av tillsynsarbetet.
- Erfarenheter från tillsynen ska användas i det förebyggande arbetet.

5.2 Tillsynens genomförande

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kommunens tillsyn omfattar både administrativa kontroller och besök i verksamheten.

Tillsynen kan avse bland annat tillståndshavarens lämplighet, ordning och nykterhet, serveringstider, ålderskontroller samt efterlevnaden av meddelade villkor. Tillsyn kan genomföras både planerat och oanmält.

[17] 9 kap. alkohollagen (2010:1622)

Riktlinjer

- Kommunen genomför tillsyn utifrån verksamhetens riskbild.
- Tillsyn kan ske genom administrativa kontroller och verksamhetsbesök.
- Oanmälda tillsynsbesök är en naturlig del av tillsynsarbetet.
- Identifierade brister ska följas upp.
- Tillståndshavaren ska lämna de uppgifter som behövs för tillsynen.

5.3 Samverkan och tillsynsplan

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

En effektiv tillsyn förutsätter samverkan mellan kommunen och andra berörda myndigheter. Samverkan bidrar till ett bättre beslutsunderlag och en mer ändamålsenlig tillsyn.

Kommunens tillsynsarbete planeras genom en tillsynsplan som anger tillsynens omfattning och prioriteringar.

Riktlinjer

- Kommunen ska samverka med berörda myndigheter när det är lämpligt.
- Gemensamma tillsynsinsatser kan genomföras tillsammans med exempelvis Polismyndigheten och Räddningstjänsten.
- Samhällsbyggnadsnämnden ska fastställa en tillsynsplan.
- Tillsynsplanen ska följas upp och vid behov revideras.

6. Avgifter

6.1 Allmänt om avgifter

Rättslig utgångspunkt

Kommunen har enligt alkohollagen rätt att ta ut avgifter för prövning av ansökningar samt för tillsyn över verksamheter som omfattas av alkohollagen.[18]

Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige genom särskild taxa.

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Avgifterna ska bidra till att finansiera kommunens arbete med tillståndsprövning, tillsyn och administration enligt alkohollagen.

Avgiftssystemet ska vara transparent, rättvist och likvärdigt för samtliga verksamhetsutövare.

Riktlinjer

- Avgifter tas ut enligt kommunfullmäktiges gällande taxa.
- Avgift ska betalas även om ansökan avslås.
- Avgift återbetalas normalt inte om sökanden återkallar sin ansökan efter att handläggningen påbörjats.
- Tillsynsavgifter tas ut enligt gällande taxa.

[18] 8 kap. 10 § och 9 kap. alkohollagen (2010:1622)

7. Handläggning och service

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Kommunens ambition är att erbjuda en professionell, rättssäker och serviceinriktad handläggning.

En god dialog mellan kommunen och sökanden bidrar till effektivare handläggning och bättre förutsättningar för ett komplett beslutsunderlag.[19]

Kommunens målsättning är att handlägga ärenden så skyndsamt som möjligt utan att rättssäkerheten påverkas.

Riktlinjer

- Kommunen ska ge tydlig information om tillståndsprocessen.
- Sökanden ska erbjudas vägledning om vilka handlingar som krävs.
- Frågor från sökande ska besvaras skyndsamt.
- Handläggningen ska präglas av saklighet, opartiskhet och likabehandling.
- Kommunens målsättning är att handlägga ärenden så skyndsamt som möjligt utan att rättssäkerheten påverkas.
- Ansökningar bör lämnas in i god tid.
- Ofullständiga ansökningar kan medföra längre handläggningstid.

[19] 6, 9 § förvaltningslagen (2017:900)

8. Likabehandling och diskriminering

Rättslig utgångspunkt

Diskrimineringslagen syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.[20]

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Serveringsverksamheter som riktar sig till allmänheten ska behandla gäster likvärdigt och med respekt. Diskriminering strider mot grundläggande krav på likabehandling och kan påverka bedömningen av verksamhetens lämplighet. Uppgifter om diskriminering kan uppmärksammas och beaktas inom ramen för kommunens tillsyn.

Riktlinjer

- Verksamheten ska bedrivas i enlighet med diskrimineringslagstiftningen.
- Alla gäster ska behandlas likvärdigt.
- Tillståndshavaren ansvarar för att personalen känner till verksamhetens rutiner för likabehandling.

[20] Diskrimineringslagen (2008:567)

9. Uppföljning och revidering

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Riktlinjerna ska vara ett stöd för kommunens arbete med tillståndsprövning och tillsyn. Förändringar i lagstiftning, rättspraxis eller lokala förhållanden kan medföra behov av uppdatering.

Riktlinjer

- Riktlinjerna ska följas upp regelbundet.
- Revidering ska genomföras vid behov.
- Förändringar i lagstiftningen ska beaktas.
- Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för att riktlinjerna hålls aktuella